

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
 ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
 ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Τὴν ἀνεγνώρισα πάραυτα εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης τὸ μελιχρὸν, τὸ περιαργυροῦν ὄλην τὴν ἄπειρον ὀθόνην τοῦ γαληνιῶντος πελάγους, καὶ κάμνον νὰ χορεύουν φωσφορίζοντα τὰ κύματα. Εἶχε βυθισθῆ ἅπαξ καθὼς ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν, εἶχε βρέξει τὴν κόμην τῆς, ἀπὸ τοὺς βοστρύχους τῆς ὁποίας ὡς ποταμὸς ἀπὸ μαργαρίτας ἔρρεε τὸ νερὸν, καὶ εἶχεν ἀναδύσει ἔβλεπε κατὰ τύχην πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἦμην ἐγὼ, κ' ἐκινεῖτο ἐδῶ κ' ἐκεῖ προσπαίζουσα καὶ πλέουσα. ἤξευρε καλῶς νὰ κολυμβᾷ.

Διὰ νὰ φύγω ἔπρεπεν ἐξ ἅπαντος νὰ πατήσω ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὀρθὸς εἰς τὴν κορυφὴν, εἶτα νὰ κύψω ὀπισθεν θάμνων, νὰ λύσω τὴν αἰγὰ μου, καὶ νὰ γίνω ἄφαντος κρατῶν τὴν πνοὴν μου, χωρὶς τὸν ἐλάχιστον κρότον ἢ θροῦν. Ἄλλ' ἢ στιγμὴ καθ' ἣν θὰ διηρχόμην διὰ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου ἤρκει διὰ νὰ μέ ἴδη ἡ Μοσχούλα. Ἦτον ἀδύνατον, καθὼς ἐκείνη ἔβλεπε πρὸς τὸ μέρος μου, νὰ φύγω ἄδορατος.

Τὸ ἀνάστημά μου, θὰ διεγράφετο διὰ μίαν στιγμὴν ὑψηλὸν καὶ δεχόμενον δαψιλῶς τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἐπάνω τοῦ βράχου. Ἐκεῖ ἡ κόρη θὰ μέ ἔβλεπε, καθὼς ἦτον ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἐδῶ. ὦ! πῶς θὰ ἐξαφνίζετο. Θὰ ἐτρόμαζεν εὐλόγως, θὰ ἐφώναζεν, εἶτα θὰ μέ κατηγορεῖ διὰ σκοπούς ἀθεμίτους, καὶ τότε ἀλλίμονον εἰς τὸν μικρὸν βοσκόν!

Ἡ πρώτη ἰδέα μου ἦτον νὰ βῆξω, νὰ τῆς δώσω ἀμέσως εἶδησιν, καὶ νὰ κράξω: "Βρέθηκα ἐδῶ, χωρὶς νὰ ξέρω... Μὴν τρομάξης! ... φεύγω ἀμέσως, κοπέλα μου!"

Πλὴν, δέν ἤξευρω πῶς, ὑπῆρξα σκαιὸς καὶ ἄτολμος. Κανεὶς δέν μέ εἶχε διδάξει μαθήματα κοσμιότητος εἰς τὰ βουνα μου. Συνεστάλην, κατέβην πάλιν κάτω εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου κ' ἐπερίμενα.

"Αὐτὴ δέν θ' ἀργήσῃ, ἔλεγα μέσα μου· τώρα θὰ κολυμπήσῃ, θὰ ντυθῆ καὶ θὰ φύγῃ... Θὰ τραβήξῃ αὐτὴ τὸ μονοπάτι τῆς κ' ἐγὼ τὸν κρημνὸ μου!..."

Κ' ἐνθυμήθην τότε τὸν Σισωὴν, καὶ τὸν πνευματικὸν τοῦ Μοναστηρίου, τὸν παπα - Γρηγόριον, οἵτινες πολλάκις μέ εἶχον συμβουλευθεῖ νὰ φεύγω, πάντοτε, τὸν γυναικεῖον πειρασμόν!

Ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ περιμένω δέν ὑπῆρχε ἄλλον μέσον ἢ προσφυγὴ, εἰμὴ ν' ἀποφασίσω νὰ ριφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν, μὲ τὰ ρούχα, ὅπως ἦμην, νὰ κολυμβήσω εἰς τὰ βαθέα, ἅπατα νερά, ὅλον τὸ πρὸς δυσμὰς διάστημα, τὸ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ὅπου εὐρισκόμην, ἐντεῦθεν τοῦ μέρους ὅπου ἐλούετο ἡ νεανὺς, μέχρι τοῦ κυρίως ὄρου καὶ τῆς ἄμμου, ἐπειδὴ εἰς ὅλον ἐκεῖνο τὸ διάστημα, ὡς ἡμίσεος μιλίου, ἡ ἀκρογιαλιὰ ἦτον ἄβατος, ἀπάτητος, ὅλη βράχος καὶ κρημνός. Μόνον εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦμην ἐσχηματίζετο τὸ λίκνον ἐκεῖνο τοῦ θαλασσίου νεροῦ, μεταξύ σπηλαίων καὶ βράχων.

Θ' ἄφηνα τὴν Μοσχούλαν μου, τὴν αἰγα, εἰς τὴν τύχην τῆς, δεμένην ἐκεῖ ἐπάνω, ἄνωθεν τοῦ βράχου, καὶ ἅμα ἔφθανα εἰς τὴν ἄμμον μὲ διάβροχα τὰ ρούχά μου (διότι ἦτον ἀνάγκη νὰ πλεύσω μὲ τὰ ρούχα), στάζων ἄλμην καὶ ἄφρον, θὰ ἐβάδιζα δισχίλια βήματα διὰ νὰ ἐπιστρέψω ἀπὸ ἄλλο μονοπάτι πάλιν πλησίον τοῦ κοπαδιοῦ μου, θὰ κατέβαινα τὸν κρημνὸν παρακάτω διὰ νὰ λύσω τὴν Μοσχούλαν τὴν αἰγὰ μου, ὅποτε ἡ ἀνεπιὰ τοῦ κύου Μόσχου θὰ εἶχε φύγει χωρὶς ν' ἀφήσῃ βεβαίως κανέν ἴχνος εἰς τὸν αἰγιαλόν. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἂν τὸ ἐξετέλουν, θὰ ἦτον μέγας κόπος, ἀληθὴς ἄθλος. Θὰ ἐχρειάζετο δέ καὶ μίαν ὥραν καὶ πλέον. Οὐδέ θὰ ἦμην πλέον βέβαιος περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κοπαδιοῦ μου.

Δέν ὑπῆρχεν ἄλλη αἴρεσις, εἰμὴ νὰ περιμένω. Θὰ ἐκράτουν τὴν ἀναπνοὴν μου. Ἡ κόρη ἐκείνη δέν θὰ ὑπόπτεινε τὴν παρουσίαν μου. Ἄλλως ἦμην ἐν συνειδήσει ἄθῳος.

Ἐντοσοῦτώ ὅσον ἀθῶος καί ἄν ἤμην, ἡ περιέργεια δέν μοῦ ἔλειπε. Καί ἀνεροικήθην πάλιν σιγά - σιγά πρὸς τὰ ἐπάνω καί εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου, καλυπτόμενος ὀπισθεν τῶν θάμνων ἔκνυπα νά ἴδω τὴν κολυμβῶσαν νεάνιδα.

Ἦτον ἀπόλαυσις, ὄνειρον, θαῦμα. Εἶχεν ἀπομακρυνθῆ ὡς πέντε ὀργυιάς ἀπὸ τὸ ἄντρον, καί ἔπλεε, κ' ἔβλεπε τώρα πρὸς ἀνατολάς, στρέφουσα τὰ νῶτα πρὸς τὸ μέρος μου. Ἔβλεπα τὴν ἀμαυράν καί ὁμως χρυσιζουσαν ἀμυδρῶς κόμην τῆς, τὸν τράχηλόν τῆς τὸν εὐγραμμον, τὰς λευκάς ὡς γάλα ὠμοπλάτας, τοὺς βραχίονας τοὺς τορνευτοὺς, ὅλα συγχεόμενα, μελιχρά καί ὄνειρώδη εἰς τὸ φέγγος τῆς σελήνης. Διέβλεπα τὴν ὄσφύν τῆς τὴν εὐλύγιστον, τὰ ἰσχία τῆς, τὰς κνήμας, τοὺς πόδας τῆς, μεταξύ σκιάς καί φωτός, βαπτιζομένα εἰς τὸ κύμα. Ἐμάντευα τὸ στέρον τῆς, τοὺς κόλπους τῆς, γλαφυροὺς, προέχοντας, δεχομένους ὅλας τῆς αὔρας τὰς ριπὰς καί τῆς θαλάσσης τὸ θεῖον ἄρωμα. Ἦτον πνοή, ἴνδαλμα ἀφάνταστον, ὄνειρον ἐπιπλέον εἰς τὸ κύμα ἦτο νηρηίς, νύμφη, σειρήν, πλέουσα, ὡς πλέει ναῦς μαγική, ἡ ναῦς τῶν ὀνειρῶν...

Οὔτε μοῦ ἤλθε τότε ἡ ἰδέα ὅτι, ἄν ἐπάτουν ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, ὄρθιος ἢ κυρτός, με σκοπὸν νά φύγω, ἦτον σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ἡ νέα δέν θά μ' ἔβλεπε, καί θά ἤμποροῦσα ν' ἀποχωρήσω ἐν τάξει. Ἐκείνη ἔβλεπε πρὸς ἀνατολάς, ἐγὼ εὐρισκόμην πρὸς δυσμὰς ὀπισθεν τῆς. Οὔτε ἡ σκιά μου δέν θά τὴν ἐτάραττεν. Αὕτη, ἐπειδὴ ἡ σελήνη ἦτον εἰς τ' ἀνατολικά, θά ἔπιπτε πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος, ὀπισθεν τοῦ βράχου μου, κ' ἐντεῦθεν τοῦ ἄντρον.

Εἶχα μείνει χάσκων, ἐν ἐκστάσει, καί δέν ἐσκεπτόμην πλέον τὰ ἐπίγεια.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να αναφέρετε με παραδείγματα μέσα από το παραπάνω κείμενο, πέντε από τα βασικά χαρακτηριστικά της διηγηματογραφίας του Α. Παπαδιαμάντη.
Μονάδες 15
2. Να χαρακτηρίσετε το εἶδος τῆς αφήγησης λαμβάνοντας υπόψη τὴν οπτική γωνία ἀπὸ τὴν οποία παρουσιάζονται τα γεγονότα ἀπὸ τὸν ἀφηγητὴ στο συγκεκριμένο ἀπόσπασμα.
Μονάδες 20
3. «Ο Παπαδιαμάντης δὲν εἶναι φωτογράφος, εἶναι ψυχογράφος. Δὲν μένει εἰς ὅ,τι ἀκούει καὶ βλέπει, εἰς τὸ περίγραμμά, προχωρεῖ εἰς ὅσα διαισθάνεται ἐστὶ δὲ δὲν ζωγραφίζει ἀπλῶς, ἀλλὰ δημιουργεῖ ἀνθρώπους, κοινωνίες, χώρους» [Νικόλαος Τωμαδάκης, Αλέξ. Παπαδιαμάντης (1851 – 1911)]. Να επαληθεύσετε τὴν παραπάνω ἀπόψη με στοιχεῖα ἀπὸ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Α. Παπαδιαμάντη.
Μονάδες 20
4. Να δώσετε δύο ἐρμηνεῖες, οἱ οποίες κατὰ καιροὺς ἔχουν προταθεῖ γιὰ τὸ διήγημα «Ὀνειρο στο κύμα» ἀπὸ διάφορους μελετητές καὶ νὰ τὶς σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (130 – 150 λέξεις), ἀφοῦ λάβετε ὑπόψη τὸ ἀπόσπασμα που σας δόθηκε.
Μονάδες 20
5. Να γίνῃ συγκριτικὸς σχολιασμὸς τοῦ ἀποσπάσματος ἀπὸ τὸ «Ὀνειρο στο κύμα» τοῦ Α. Παπαδιαμάντη με τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ποίημα «Ὁ Πόρφυρας» τοῦ Δ. Σολωμοῦ ὅσον ἀφορᾷ στὴν παρουσίαση τῆς ἰδανικῆς ομορφιάς.
Μονάδες 25

Διονύσιος Σολωμός

«Ο Πόρφυρας»

2

Κοιτάς του ρόδου τη λαμπρή πρώτη χαρά του ήλιου,
Ναι πρώτη, αλλ' όμως δεύτερη από το πρόσωπό σου!

3

«Χιλιάδες άστρα στο λουτρό μ' εμέ να στείλ' η νύχτα!»

4

«Γελάς και συ στα λούλουδα, χάσμα του βράχου μαύρο»

5

«Κοντά 'ναι το χρυσόφτερο και κατά δώ γυρμένο,
Π' άφησε ξάφνου το κλαδί για του γιαιού την πέτρα,
Και κει γρικά της θάλασσας και τ' ουρανού τα κόλλη,
Και κει τραβά τον ήχο του μ' όλα τα μάγια πόχει.
Γλυκά 'δεσε τη θάλασσα και την ερμιά του βράχου,
Και τ' άσπρο κράζει πάωρα, και πρέπει να προβάλει
Πουλί, πουλάκι, που σκορπάς το θαύμα της φωνής σου,
Ευτυχισμός α δεν είναι το θαύμα της φωνής σου,
Καλό στη γη δεν άνθισε, στον ουρανό, κανένα.
Αλλ' αχ! να δώσω μια πλεξιά, και να 'μαι και φθασμένος
Ακόμ', αφρέ μου, να βαστάς και να 'μαι γυρισμένος,
Με δύο φιλιά της μάνας μου, με φούχτα γη της γης μου»

6

«Φιλώ τα χέρια μ' και γλυκά το στήθος μ' αγκαλιάζω,
Ανοιχτά πάντα κι άγρυπνα τα μάτια της ψυχής μου,
Ποια πηγή τάχα σε γεννά, χαριτωμένη βρύση;»